

Robert Wiluś

XI SEMINARIUM TERENOWE „WARSZTATY BADAWCZE Z GEOGRAFII TURYZMU”, SUSZEK, 22–25 WRZEŚNIA 1994 r.

LE XI SÉMINAIRE DE TERRAIN „LES ATELIERS DE RECHERCHE DANS LE DOMAINE DE LA GÉOGRAPHIE DE TOURISME”, SUSZEK, 22–25 SEPTEMBRE 1994

11th FIELD SEMINAR „RECHERCH WORKSHOP ON THE GEOGRAPHY OF TOURISM”, SUSZEK, 22nd–25th SEPTEMBER 1994

W dniach 23–24 września 1994 r. odbyło się XI seminarium terenowe pt. *Warsztaty badawcze z geografii turystyki*, którego organizatorem tradycyjnie była Katedra Geografii Miast i Turystyki Uniwersytetu Łódzkiego (Kaczmarek 1993, Wiluś 1993, 1994). Tym razem miejscem obrad była stacja terenowa Uniwersytetu Łódzkiego w Suszku w Borach Tucholskich. W porównaniu z latami ubiegłymi charakter jak i cele spotkania nie uległy większym zmianom. Prezentowano prace naukowe z zakresu szeroko rozumianej geografii turystyki zarówno ukończone jak i dopiero co rozpoczęte. Dominowały głównie wystąpienia związane z przygotowywanymi pracami na stopień (prace doktorskie i habilitacyjne). Ponadto prezentowano ekspertyzy naukowe dotyczące zmian zagospodarowania turystycznego, możliwości rozwoju różnorodnych form turystyki, głównie w obszarach już zainwestowanych turystycznie, jak i chronionych (rezerwaty) oraz wyniki badań własnych, które przewidziane są do opublikowania w najbliższej przyszłości. Ogółem zaprezentowano 20 prac zgrupowanych w pięciu tematycznych sesjach. W pierwszym dniu seminarium odbyły się trzy sesje. Sesję I, którą zatytułowano „Rozwój turystyki – możliwości, czynniki”, strategię rozpoczął dr Antoni Korowicki (Uniwersytet Gdański) referatem pt. *Koncepcja badań strategii rozwoju systemu gospodarki turystycznej przy zastosowaniu zintegrowanego obiektowo zorientowanego geograficznego systemu informacyjnego*. W swoim wystąpieniu zwrócił on uwagę na ułatwienia, jakie daje zastosowanie programu GIS (Geographical Information System) w formułowaniu strategii rozwoju turystyki dla dowolnego regionu na przykładzie województwa gdańskiego. Następnie mgr Grażyna Andrzejewska (Instytut Turystyki w Toruniu) w referacie nt. *Możliwości rozwoju turystyki w otoczeniu Zalewu Wiślanego* omówiła walory turystyczne tego obszaru oraz stan jego zainwestowania turystycznego. W kolejnym wystąpieniu pt. *Przyrodnicze i społeczne uwarunkowania rozwoju rekreacji w strefie podmiejskiej Mińska* mgr Urszula

Birek (Uniwersytet Jagielloński) przedstawiła czynniki społeczne i przyrodnicze, które zdecydowały o rozwoju turystyki w okolicach stolicy Białorusi Mińska. Po tych wystąpieniach miała miejsce dyskusja, w której szczególnie interesowano się charakterem osadnictwa letniskowego w okolicy Mińska, problemem dalszego rozwoju turystyki w regionie Zalewu Wiślanego, oraz prywatyzacją ośrodków wypoczynkowych w Polsce. W drugiej części tej sesji mgr Robert Wiluś (Uniwersytet Łódzki) w referacie pt. *Ruch turystyczny w środkowym odcinku doliny Warty* omówił wyniki badań ruchu turystycznego w dolinie Warty od Działoszyna do Uniejowa. Autor scharakteryzował osobno ruch turystyczny w obiektach noclegowych, na działkach letniskowych oraz ruch weekendowy związany z wypoczynkiem nad wodą, ukazując związek pomiędzy rozmieszczeniem różnych form ruchu a atrakcyjnością turystyczną. Kolejne wystąpienie mgr Petera Čuki (Uniwersytet w Bańskiej Bystrzycy) pt. *Możliwości rozwoju ruchu turystycznego Starohorskich Vrchov ze względu na warunki przyrodnicze* dotyczyło problematyki wzajemnego oddziaływania dwóch regionów: zurbanizowanego (Bańska Bystrzyca) i górskiego (Starohorskie Vrchy). Autor ukazał także wpływ rozwoju sieci komunikacyjnej i wcześniejszego osadnictwa na rozwój turystyki w regionie Starochorskich Vrchov. W kolejnym referacie Irmina Frączyk (studenta V roku geografii Uniwersytetu Warszawskiego) zaprezentowała przygotowany wspólnie z drem Andrzejem Kowalczykiem (Uniwersytet Warszawski) referat nt. *Tendencje w lokalizacji usług turystycznych na obszarach miejskich (na przykładzie Warszawy)* dotyczący rozmieszczenia niektórych usług turystycznych (placówki kulturalne, służby zdrowia itp.) w Warszawie. Na zakończenie I sesji dr Laszlo Csordas (Węgierska Akademia Nauk w Kecskemet) zapoznał słuchaczy ze zjawiskiem drugich domów na Nizinie Węgierskiej, skupiając się głównie na analizie ich rozmieszczenia i wyjaśnienia przyczyn tego stanu. W dyskusji po wystąpieniach zwracano uwagę na zagospodarowanie turystyczne regionu Starohorskich Vrchov, głównie wyposażenie w szlaki narciarskie oraz na możliwości rozwoju turystyki krajoznawczej związanej z osadnictwem górniczym, ponadto zastanawiano się nad wpływem rzeki jako bariery na rozmieszczenie osadnictwa letniskowego w dolinie Warty, a także w przypadku referatu dotyczącego usług turystycznych w Warszawie, rozważano możliwości zwiększenia zakresu badań o tereny zielone.

Sesja II w całości dotyczyła problematyki turystyki pielgrzymkowej. Należy podkreślić fakt, iż wszystkie referaty w tej sesji przygotowane zostały w Zakładzie Geografii Religii Uniwersytetu Jagiellońskiego, jedynej geograficznej placówce naukowej w Polsce zajmującej się turystyką pielgrzymkową. Pierwszy referat mgr Izabeli Sołjan pt. *Translokacja kultu maryjnego i cudownych wizerunków po II wojnie światowej jako element integracji kulturowej i aktywizacji pielgrzymkowej* dotyczył zjawiska przenoszenia kultu maryjnego i cudownych wizerunków na ziemiach polskich oraz USA po II wojnie światowej. Autorka krótko scharakteryzowała przyczyny przemieszczeń obrazów Matki

Boskiej oraz rozwój kultu maryjnego związanego z przeniesieniem kopii oryginału cudownego wizerunku do nowych miejsc na przykładzie sanktuariów maryjnych w Doylestown (USA) i Jasieniu (woj. krośnieńskie). W drugim wystąpieniu nt. *Roli obiektów sakralnych w rozwoju turystyki religijnej w Krakowie* mgr Renata Janiec omówiła rozmieszczenie obiektów religijnych w Krakowie, wskazując na ich ilość oraz potencjał dla rozwoju turystyki religijnej. W ostatnim referacie mgr Alicja Marciniak skoncentrowała się na analizie *Turystyki religijnej do sanktuarium Matki Bożej w Wiktorówkach (Rusinowa Polana)* w Tatrach. Dyskutanci byli zainteresowani głównie sprawami terminologii związanej z turystyką pielgrzymkową, a zwłaszcza zakresem terminu „turysta” w odniesieniu do „pielgrzyma”. Ponadto podkreślano konieczność prowadzenia dalszych badań nad aktywizacją miejscowości pielgrzymkowych i ich rozwojem związanym z turystyką pielgrzymkową.

Ostatnia sesja pierwszego dnia seminarium była poświęcona turystyce w obszarach chronionych. W pierwszym wystąpieniu pt. *Ekoturystyka a ochrona środowiska przyrodniczego – wybrane problemy na przykładzie parków krajobrazowych w Borach Tucholskich* dr Roman Dysarz (WSP Bydgoszcz) omówił zagadnienia związane z ekologicznymi aspektami turystyki na terenie Borów Tucholskich. Następnie dr Janusz Sewerniak (Instytut Turystyki w Toruniu) zaprezentował *Koncepcję funkcjonowania turystyki na obszarze rezerwatu krajobrazowego Jezioro Nidzkie*. Autor zwrócił uwagę na konflikt funkcji związany z bardzo atrakcyjnym miejscem (funkcja ochrony przyrody) i rozwijającą się tu w sposób niekontrolowany turystyką (funkcja turystyczna) oraz na to co należałoby zrobić, aby ten konflikt był jak najmniejszy. W kolejnym referacie dotyczącym *Inicjującej funkcji młynów wodnych w turystyce na przykładzie obiektów znajdujących się na Grabi oraz ich znaczenia w rozwoju ekoturystyki* mgr Tomasz Dronka (Uniwersytet Łódzki) przedstawił wyniki inwentaryzacji młynów wodnych na rzece Grabi wskazując na ich atrakcyjność dla różnych form turystyki oraz znaczenie w ekosystemie doliny Grabi. Jednocześnie został przedstawiony projekt utworzenia w jednym z młynów izby młynarskiej, w której autor proponuje zgromadzić dla celów muzealnych pozostałe jeszcze na tym terenie elementy wyposażenia młynów wodnych. Ostatni referat w tej sesji dotyczył *Turystyki w polskich parkach narodowych*. Autorka mgr Beata Krakowiak (Uniwersytet Łódzki) na przykładzie trzech parków górskich (Babiogórskiego, Pieśnińskiego i Gorczańskiego) starała się udowodnić hipotezę, iż wraz z utworzeniem parku narodowego wzrasta ruch turystyczny na obszarach uznanych za teren parku. W dyskusji najwięcej czasu poświęcono zagadnieniu ekoturystyki, wychowaniu poprzez turystykę, a także zastanawiano się, czy wprowadzenie różnego rodzaju zakazów i ograniczeń dla ruchu turystycznego w obszarach atrakcyjnych przyrodniczo jest właściwą i skuteczną metodą ochrony tych obszarów.

Drugiego dnia seminarium odbyły się dwie następne sesje. Pierwsza z nich dotyczyła wypoczynku mieszkańców miast oraz percepcji miasta. Mgr Jolanta Latosińska (Uniwersytet Łódzki) w referacie zatytułowanym *Przestrzeń wakacyjno-urlopową pracowników wyższych uczelni Łodzi* skupiła się na omówieniu próby przy doborze grupy pracowników do badań w zależności od wieku, rodzaju szkoły i wykształcenia. Po zakończeniu wystąpienia autorka rozdała uczestnikom seminarium ankiety, którymi będzie się posługiwała w trakcie swoich badań w celu ich wypełnienia oraz podzielenia się uwagami o jej konstrukcji. Mgr Dorian Grzelka (Uniwersytet Łódzki) w referacie pt. *Łódzkie biura podróży jako kreator modelu turystyki mieszkańców Łodzi* przedstawił wstępne wyniki badań nad działalnością niektórych łódzkich biur turystycznych. Autor podzielił badane biura wg stanu prawnego, ilości obsłużonych klientów oraz krajów, do których organizowane były wyjazdy. Kolejny referat był już związany z tematyką percepcji miasta. Dotyczył on *Uwarunkowań percepcji miasta*, w którym autorka, dr Elżbieta Szkurlat (Uniwersytet Łódzki) podzieliła się swoimi spostrzeżeniami związanymi z postrzeganiem miasta przez grupę studentów oraz dzieci. W dyskusji zwracano głównie uwagę na konstrukcję ankiety dotyczącej wypoczynku pracowników szkół wyższych, a w przypadku ostatniego wystąpienia dyskutowano nad aspektami etycznymi kreowania modelu percepcji miasta. Ostatnią sesję poświęconą *Przestrzennym aspektom turystyki* rozpoczął dr hab. Maciej Drzewiecki (Instytut Turystyki w Bydgoszczy) referatem nt. *Turystyczne układy przestrzenne*, w którym przedstawił rozważania teoretyczne dotyczące przestrzeni wypoczynkowej. Z kolei dr Andrzej Kowalczyk (Uniwersytet Warszawski) w referacie pt. *Kartograficzne formy prezentacji walorów i zagospodarowania turystycznego* mówił o znakach kartograficznych używanych przy tworzeniu map turystycznych oceniając ich zróżnicowanie, charakter i przydatność dla różnego rodzaju map. Na zakończenie mgr Jolanta Wojciechowska (Uniwersytet Łódzki) w wystąpieniu pt. *Z badań nad kolonizacją turystyczną doliny Pilicy (od Przedborza do Nowego Miasta)* zaprezentowała wstępne wyniki inwentaryzacji osadnictwa letniskowego i wypoczynkowego na badanym odcinku doliny Pilicy oraz omówiła ankietę, którą posługiwała się do badania tego typu form zagospodarowania turystycznego. W części dyskusyjnej pytano głównie o stan zainwestowania w urządzenia komunalne na terenie intensywnego osadnictwa turystycznego w dolinie Pilicy oraz podkreślano konieczność starannego opracowywania znaków kartograficznych na obecnie ukazujących się mapach turystycznych.

Całość XI seminarium terenowego podsumował prof. dr hab. Stanisław Liszewski (Uniwersytet Łódzki), który przypomniał zebranych o ważniejszych nurtach przewijających się w prezentowanych pracach i w dyskusji, oraz nakreślił główne kierunki badawcze geografii turystyki. Zdaniem prof. Liszewskiego geografia turystyki w najbliższej przyszłości powinna zająć się: badaniem potrzeb i preferencji uprawiania turystyki, produktem turystycznym, przes-

trzenią turystyczną, relacją środowisko–człowiek–środowisko oraz procesami wywołanymi działalnością turystyczną. W wypowiedzi zostały zasugerowane także wstępne propozycje dotyczące przyszłego seminarium terenowego. Miało ono być poświęcone sprawom terminologii w geografii turystyki oraz metodologii tej wciąż kształtującej się dziedziny wiedzy.

Tego samego dnia w godzinach popołudniowych odbyła się wycieczka studialna po terenie projektowanego Parku Narodowego Borów Tucholskich, którą przygotował i poprowadził dr Roman Dysarz (WSP Bydgoszcz) wspólnie z pracownikiem Zaborskiego Parku Krajobrazowego. Trasa wycieczki prowadziła atrakcyjnymi krajobrazowo i przyrodniczo terenami wokół Jeziora Charzykowskiego oraz Strugą Siedmiu Jezior. Oprócz tematyki przyrodniczej, która dominowała w trakcie wycieczki, uczestnicy zapoznali się także z zagospodarowaniem turystycznym miejscowości Charzykowy i innych wsi letniskowych położonych wzdłuż trasy oraz zwiedzili Chojnice.

Ogółem w seminarium wzięło udział 30 osób z siedmiu ośrodków naukowych w Polsce, takich jak Uniwersytety: Łódzki, Jagielloński, Warszawski, Gdański, Instytut Turystyki w Toruniu i Bydgoszczy oraz Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy i dwóch zagranicznych: Uniwersytet w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) i Instytut Węgierskiej Akademii nauk w Kecskemét.

Kierownikiem merytorycznym seminarium był prof. dr hab. Stanisław Liszewski, a sekretarzem naukowym mgr Robert Wiluś.

PIŚMIENNICTWO

- K a c z m a r e k S., 1993, *VIII seminarium terenowe „Warsztaty badawcze z geografii turystyki”*, „Turystyka”, t. 3, z. 1.
- W i l u ś R., 1993, *IX seminarium terenowe „Warsztaty badawcze z geografii turystyki”*, „Turystyka”, t. 3, z. 2.
- W i l u ś R., 1994, *X seminarium terenowe „Warsztaty badawcze z geografii turystyki”*, „Turystyka”, t. 4, z. 1.

Mgr Robert Wiluś
Katedra Geografii Miast i Turystyki
Uniwersytet Łódzki
al. Kościuszki 21
90-418 Łódź

Wpłynęło:
10 grudnia 1994 r.